

Падарам, нависанда ва рӯзноманигор, шодравон Аброр Зоҳир дар соли охири умраш меҳост дар бораи кахрамони миллат Шириншоҳ Шохтемур роман нависад. Ба ин мақсад, маълумоти зиёде ҷамъ овард. Аммо умр вафо накард ва ҷунин коре амалӣ нашуд. Иттифоко рӯзе дар ҳуҷраи қорӣ падар ҷанд дастхат бо ин маълумот ба дастам афтод ва кӯшиш намудам, ки мурури шогирдонае ба рӯзгор ва фаъолияти ин абармарди таърихӣ ва Кахрамони Тоҷикистон дошта бошам.

Маълумоти ҷамъовардаи шодравон падарамро дар бораи ин абармарди таърихӣ варакгардон намуда, маълумам шуд, ки дар бораи зиндагиномаи Шириншоҳ Шохтемур маълумоти фаровони якхела ва умумӣ интишор ёфтааст. Муаллифон ба ҷузъиёти ҳаёти фаъолияти ҷамъиятию сиёсиаш хеле кам тавачҷух кардаанд. Ҳаёти ин арбоби ҷамъиятию сиёсӣ пурпечутоб ва пур аз ҳаводис аст. Тибқи маъхазҳо, Шириншоҳ дар оилаи деҳқон ба дунё омадааст. Ҳарҷанд ин оила тангдасту нодор буд, вале босаводу дорои ҷаҳонбинии ҳос. Ин дар ҳолест, ки мавҷудияти ҳиссаҳои «шоҳ» дар ному насаби оилавии онҳо аз як сӯ ба шачараи ашрофзодагашон далолат мекунад.

Шириншоҳ аз хурдсолӣ дар мактаби русӣ таҳсил карда, солҳои гуногун дар идораю муассисаҳои империяи рус омӯзиш ва кор кардааст. Ҳуди ҳамин далел ишорат ба он дорад, ки Шохтемур ба рағми бадгӯнаш аз ҳаводиси олам, вазъи ҷомеа, низомии империяи рус ва таъсири он ба Осӣи Марказӣ огоҳии қомил дошт. То инқилоби болшевикӣ Шириншоҳи ҷавон ҷонибдори афкори ҷавонбухориён буд. Вазъи сиёсӣ иҷтимоӣ замон, гоҳҳои наву он замон пешқадами сотсиалистӣ низ ёро ба худ моил менамуд.

Фаъолияти сиёсии Шириншоҳ Шохтемур аз моҳи январӣ соли 1921, баробари пазируфтани ба узвияти ҳизби қомунистӣ, оғоз шуд. Ҳуди ҳамон сол (18 июл) бо супориши Қумитаи Иҷроияи Марказии Қумхурии Мухтори Шӯравии Туркистон ба ҳайси узви сегонаи ҳарбӣ – сиёсӣ барои таъсис ва бунёди қумитаҳои инқилобӣ (аввалин нишонаҳои ҳокимияти нави шӯроӣ) ба Помир омад ва ду сол дар ин ҷо фаъолият кард. Тавре таърих шаҳодат медиҳад, мавсуф дар идомаи фаъолияти худ бо дигар ҳампаймонҳояш масъалаи аз ҳама муҳим - ташкили қумхурии мустақили Тоҷикистонро пайваста дар миён мегузошт, ки ҷунин амали ҳасурана дар замони шиддати пантуркизм қори саҳлу осон набуд. Аммо талошу ҷонбозҳои шабонарӯзии Шириншоҳ ва дигар фарзандони фарзонаи миллати тоҷик дар ин роҳ самар овард. Соли 1924 Қумхурии Мухтори Шӯравии Сотсиалистии Тоҷикистон ва ниҳоят соли 1929 Қумхурии Шӯравии Сотсиалистии Тоҷикистон ташкил гардид.

Шириншоҳ Шохтемур замони дар вазифаи котиби масъули Кумитаи хизбии вилоятии ЧМШС Тоҷикистон, котиби дуҷуми КМ ХК (б) Тоҷикистон ва раиси КИМ ЧШС Тоҷикистон кор карданад, барои ҳалли масоили муҳими миллӣ ҳаргиз донишу кувва ва имконоташро дарег наметавонад ва барои ободию гулгулшукуфии диёраш - Тоҷикистон хидматҳои беназир кардааст. Вале талошҳои эҳғарӣ ва миллатпарваронаи ин шахсияти тоҷикӣ таърих душманони халқи тоҷикро норухат мекард.

Ӯ ҳамчун роҳбари хирадманду донишманд дар кушодани мактабҳои шӯравӣ дар тамоми ғӯшаю қанори Тоҷикистон қорӣ намудани таҳсил ба забони модарӣ ташаббусқори асосӣ буд. Ба ҳар ғӯшаи Ватан сафар намекард, аввалин пурсишаш ин буд, ки «Шумо мактаб доред?». Зеро Шириншоҳи ватанпараст ба ҳубӣ дарқ мекард, ки рушди босубот ва ҳамҷониби Тоҷикистон бе тарбияи кадрҳои болаёқату босаводи миллӣ ғайриимқон аст. Аз ин рӯ, замони роҳбарии ҳуд маҳви босаводиро дар маҳвари фаъолияти ҳуд қарор дода буд.

Шириншоҳ ҳуд шахси таҳсилдидаву маорифпарвар буд. Аз 17 ҳуҷҷати расмӣ маҷҳудай шарҳҳолаш, дар 5 маҷрид қасби ҳудро қарар, дар 6 ҳолат омӯзқор, дар 1 қой педагог ва дар 5 ҳуҷҷати диқар қорманди хизбӣ навиштааст.

Ба саҳнаи сиёсат омадани Шириншоҳ Шохтемур дар авҷи муқоризаҳои пантурқизм ва инқор намудани маҷҳудияти миллати тоҷик ба иқболи халқи шарафманди мо буд. Ҳаракатҳои пантурқистӣ ва қӯшиши таҳрифи таърихи халқи тоҷик Шириншоҳи миллатдӯстро ором намеқузашт. Ӯ дар баробари Нусратулло Маҳсум, Қинор Имомов, Иброҳим Исмоилов, Абдурахим Ҳочиқоев, Саидахмад Анваров, Абдуқодир Муҳиддинов ва диқар равшанқикрони миллӣ ба воситаи мактубу муқочиятнома ба унвонии Бюрои осийимиёнагии КМ ХК эътироф намудани ҳуқуқу манофеи миллии тоҷиконро қотеона талаб мекард. Яқе аз қунин миқолҳо «Қузориш ба Сталин дар қораи маҷқеи маданӣ - иқтимой ва иқтисодии тоҷикон дар Қумҳурии Ёзбекистон» меқошад.

Шириншоҳ Шохтемур соли 1933 раиси Қумитаи иқроияи марқазии Тоҷикистон таъйин қардид ва дар ин вазифа то охири умр, яъне то соли 1937, фаъолият намуд. Беғумон ин арқоби сиёсӣ яқе аз фаъолони диқарқунқозии ҳаёти сиёсиву иқтисодӣ ва маданиву фарҳангии қумҳурии нафтаъсиси Тоҷикистон ба шумор мерафт. Дар заминаи талошҳои маорифпарваронаи ӯ соли 1931 нахустин мактаби олии кишвар - Донишқадаи Осийимиёнагии меваю сабзавот таъсис ёфт, ки баъдан ба Донишқадаи ҳоқагии кишлоқи Тоҷикистон (соли 1933) ва 10 августӣ соли 1992 ба Муассисаи давлатии «Донишқоҳи аграрии Тоҷикистон» тақдили ном қард. 20 октябри соли 2009 бо пешниҳоди Асосқузори сулҳу ваҳдати миллӣ - Пешвои миллат, Президенти Қумҳурии Тоҷикистон муҳтарам

Эмомалӣ Раҳмон баҳшида ба 110 - солагии зодрузаш ба Донишгоҳи аграрии Тоҷикистон номи Шириншох Шохтемур дода шуд.

Нуктаи доғдори ҳаёти Шириншох Шохтемур ин буд, ки душманони миллат пайваста нисбаташ душманӣ меварзиданд. Ба номи ӯ тухматҳои беасосу бардурӯғ сохта, дар пайи эҷоди дасиса алайҳи ин фарзанди нақуноми тоҷик буданд. Ин буд, ки мунтаҳо душманони миллати тоҷик ба вай тухмат заданд ва бо чурми хиёнат ба Ватан гунаҳгор карданд. Ёро зимни як сафар ба Москва боздошт ва бо пушти по задани адолати таърихӣ мунтаҳо 27 октябри 1937 қатл карданд. Вале таърих ҳамеша ба раванди ҳодисаҳо баҳои воқеӣ медиҳад ва дар мисоли қору зиндагии шарафмандонаи Шириншох Шохтемур ин ҳақиқат тантана кард. Зеро бо гузашти қанд сол аз ҳуқми қатлаш сафед гардид.

Хидматҳои шоёни ин фарзанди фарзонаи миллатро ба назар гирифта, бо Фармони Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон 27 июни соли 2006 ба Шириншох Шохтемур унвони олий

—
Каҳрамони Тоҷикистон дода шуд ва Донишгоҳи аграрии Тоҷикистон номи ин абармарди таърихро ба худ гирифт.

Шаҳбоз АБРОР, «Ҷумҳурият»

https://jumhuriyat.tj/index.php?art_id=44274